

Ta ansvar för ungas skulder

Allt fler och allt unga människor lånar sönder sin ekonomi. Antalet inkomna ansökningar till Kronofogden om betalningsföreläggande var under 2007 för gruppen 18-25 åringar 130 000 – en ökning med 18 procent från året innan.

Kronofogdens och Konsumentverkets rapport ”Överskultsättning och ekonomiska problem bland ungdomar” tar upp de problem som gör att ungdomar löper stor risk att snabbt få allvarliga ekonomiska problem. Det blir allt enklare att låna och i kombination med livsstilskonsumtion, statustänkande och gruppptryck kan det bli förödande.

Här borde näringslivet ta ett större ansvar. Här borde finnas en större insikt om att man faktiskt bidrar till ett samhällsproblem. Branschorganisationer och ledande företrädare borde själva mana till besinning, till en känsla av måttlighet.

De senaste åren har vi sett en klar ökning i marknadsföringen av snabba lån. Dessutom fortsätter den massiva marknadsföringen med hjälp av ”räntefria” lån. Lån serveras som en lösning, ett enkelt sätt att tillfredsställa behov och lösa problem. Med massiv marknadsföring inpräntas budskapet ”Köp nu, betala senare”.

En del av de låneerbjudanden som går ut idag innehåller sanslösa överdrifter där kostnader och problem bagatelliseras, där man också bidrar till att skapa förvirring kring begreppet ränta. ”Vi har ingen ränta – däremot en avgift” är inget ovanligt argument. Ett lån på 3000 kan betinga en kostnad på 600 kronor – i månaden. Omräknad till årsränta innebär det inte mindre än 240 procent.

Floden av erbjudande om att köpa framför allt elektronikprodukter ”räntefritt” uppmuntrar också till att skjuta problemen – d v s betalningen – på framtiden, Många lockas att skaffa något de sannolikt inte skaffat om de varit tvungna att lägga upp pengarna på en gång. ”Räntefritt” bidrar till en mentalitet av ”det löser sig”, att inte ta sin ekonomiska situation på allvar, att skjuta problem till morgondagen.

Lån är inte vilken produkt som helst. Ett lån är ett stort ansvar och de som tillhandahåller lån kan inte friskrivs från ansvar. Många ungdomar förstår inte vilka förödande konsekvenser en betalningsanmärkning kan få – att ett enda mobiltelefoninköp eller ett enda SMS-lån kan resultera i en helt raserad ekonomi – att det med en betalningsanmärkning i bagaget kan bli närmast omöjligt att hyra bostad, skaffa olika abonnemang, få låna etc.

Att lägga ansvaret på föräldrarna är naturligtvis enkelt. Men det förutsätter att föräldrarna själva har kunskap Och att de når fram till sina tonåringar. Dagens skola ger inte heller mycket vägledning. Privatekonomi på skolschemat är en del av lösningen.

Men inte hela. En stor del av ansvaret ligger på dem som tillhandahåller lån och lånemöjligheter. Händer inget snabbt behövs det tuffare lagstiftning.

Jan Bertoft
Generalsekreterare i Sveriges Konsumenter